

Stari grad.

(Po „Smilji“ poslovenil Ivan Tomšič.)

Blizu starega gradu Rosmora v Irskej zemlji je stala pred mnogimi leti lesena kočica, v kateri je živela uboga vdova, iméje četrto otrok. Ta skerbna in delavna žena je bila znana po vsej okolici za najboljšo predico.

Delala je mnogo nad svoje telesne moči. Zato je tako izbolela, da je bila prisiljena kolóvrat ostaviti najstarejši hčeri Marjci, ki je bila naveršila baš dvanajst let.

Necega večera, ko je Marjca sedela pri materinej postelji in préla, ter so manjši otroci večerjali, izpregovorí bolna mati :

„Bog vas blagoslôvi, ubogi otročiči!“

Marjca takó ustavi kolóvrat, mislêč, da mati spí in da govori v sanjah. A tako nij bilo. Mati je dalje govorila :

„Ne ustavljam, draga Marjca, kolóvrata zaradi mene; spati uže ne morem, a bojim se za tvoje zdravje, ker se z delom tako mučiš. Ako še ti izboliš, kaj potem z drobnimi otročiči!“

„Ne skerbi zá-me, dobra mati, zdrava sem in čversta.“

„Dà, dà, tudi jaz sem bila nekedaj zdrava in čversta, ljuba Marjca!“

„A ti nam zopet ozdraviš, draga mati; samo počakaj, da bodo lepši dnevi, ter zdravje se ti zopet verne.“

„Bilo bi nespametno, nádejati se zdravja, preljubo moje dete; a trdno upam na Boga, da vam po mojej smerti pošlje prijatelje in dobrotnike. Tudi me tolaži misel, da ne more nihče tožiti ná-me, ubogo vdovo. Živela sem v siromaštvu a bila vendar zmirom poštena. Tebe, draga Marjca, odgojila sem, kakor sem najbolje znala; ti si zatorej moja dobra hčerka in upam, da bodeš tudi dobra mati sirotnemu bratcu in sestricama. Ali ne, da mi to obéčaš (obljubiš), draga Marjca?“

Manjši otročiči, ki so baš odvečerjali, žlice položé na mizo ter se približajo k postelji, da bi slišali, kaj govori preljuba mati.

„Stopite bliže k meni!“ reče mati slabim glasom, prime otročičke za roke, poljubi vsacega posebej in izpregovorí: „preljubi otroci! ne jokajte preveč po meni; božja volja je tako, da vas je treba ostaviti. Ljubite se mej soboj, kakor sem vas jaz ljubila, in slušajte sestro Marjco, katera bode odslej vaša mati. In ti moje serce, Ivanko! nemoj zabiti naukov, ki sem ti je dajala; vse bode na tvojo srečo. Jaz vas oblagoslavljam, ljubi otročiči, ter upam, da ne bodete na sramoto materi, katera vas je priserčno ljubila. Pojdite zdaj spat, ljubčki moji! Léhko noč! Bog naj vas hráni!“

Marjca odvéde otroke v stransko sobo. Videla je, kako je mati zeló slaba ter da bi jej kvarilo, ako bi dalje govorila; a vendar nij znala, v kakej smertnej opasnosti je uže preljuba mati.

Od tega trenutja bolnica uže nij razumno govorila. Vse, kar koli je rekla, bilo je zméteno. Samo toliko se je dalo védeti, da je spómnela tudi o nekih dolžičkih, a Marjci je še posebno naročala, naj poplača, kar je dolžna učiteljci, kajt drugače ne bi mogla mirno umreti, ako jej ne obéča, da bode vse poplačano. Še poprosi, da bi jej poslali po duhovnika. Duhovni gospod, ki je uže poprej bolnico pripravil na večnost, pride takó sè sveto popotnico in

skôraj potem umrè uboga vdova, ostáveljši četvero otrok, bridko jokajočih okolo mertvaškega odra.

Dvema najmlajšima otročičema, Marjetici in Anički, bilo je baš po šest in po sedem let, ko jima je mati umerla. Ivanko je bil devet let, uže velik in krepák deček ter priréden k vsacemu delu. Mogel je raznašati ógljije, prideržati konja in tudi s poročili tekati k ljudém. Dobival je od tega po deset krajcarjev, časi je zaslužil tudi po goldinarji na dan. Bilo je upanja, da si bode Ivanko sam kruh služil.

Ko je mati umerla, tolažil je Ivanko sestro Marijco, nagovarjaje, naj se vendar malo okrepí, ker on bode od dne do dne po več služil ter da nikoli ne pozabi zadnjih besed, katere je mati govorila na smerti, blagoslavljaje svoje otroke. Tudi je obetal, da bode vedno skerbel za sestrici Marjetico in Aničko, ki sti bili še drobni deklici ter nijsti mogli nič zaslužiti, a vendar sti si prizadevali, delati bratu in sestri veselje.

Marijca razumévši velik nálog, jame delati po noči in po dnevi. Najprej poplača dolgove, o katerih je mati govorila in katerim je novce bila uže pripravila. A gorje! ko vse to poplača, ne ostane jej najemščina od hiže, v katerej so stanovali, ni svojej učiteljici se ne more razdolžiti.

Marijca je mislila, da gospodar ne bode takój za najemščino térjal; a prevaríla se je! Gospod Harvey, gospodar lesene kože, živel je v Angličanih, a vse posle mu je opravljal oskerbnik Hopkins, človek zeló surovega in neusmiljenega serca.

Za osem dnij po materinej smerti ta grozovitnež hlapca pošlje k sirotam, povédati, ako ne plačajo najemščine, da se jim je takój jutri kam drugam preseliti, ker ima uže družega človeka, prosečega stanovanja v lesenej koči. Tudi je Marijca še premlada, reče hlapec, da bi mogla sama stanovati v hiži; bolje storí, ako poprosi sosedov, da bi milostno vsak po jedno sestro vzel k sebi.

Hlapec napósled še reče, da si je oskerbnikovo nemilost nakopala s tem, ker nij hotela dati Hopkinsovej hčeri kože, katere je želela. Res Marijca nij hotela Hopkinsovej gospodični dati kože, a zato ne, ker je imela samo to jedíno molzno žival, a nje pokojna mati nij mogla piti družega, nego li kozje mleko.

Družega dne Marijca oskerbniku Hopkinsu prinese najemščino, prosèč, naj jo še letos ohrani v hiži, ker tako naglo se nema kam déti z otročiči. Hopkins jej prošnjo odreče. To je bilo v 25. dan listopada, a v 29. dan pride uže nov gostác v hižo. Tako so imele uboge sirote samo štiri dni, iskati si novega stanovanja.

Marijca nikakor nij mogla prositi sosedov, naj vzmó njo, sestri in brata pod streho, ker sosedje so bili sami tudi siromašni. A premišljala je, ali bi se ne dalo stanovati v starej razvalini grada Rosmora, kjer se je ona često igrala sè sestricama, dokler je še mati živéla.

Kuhinja in dve sobi so bile v tej razvalini še dobre. Marijca odide k oskerbniku Hopkinsu ter ga poprosi, naj bi jej dovolil, v razvalini starega gradú nastaniti se z bratom in sestricama. Hopkins na to pristane, a samo na ta uvèt, da mu poprej pošteje 12 goldinarjev najemščine.

Četvero sirot se je nastanilo v razvalini starega graú Rosmora. Odnegli so tja dve postelji, dve klopí, mizo, stol in star postavec (kosten), v

katerem je bilo shranjeno óno malo obleke, kar so je še imeli. Dobri sosede jim pomagajo odnesti veliko skrinjo, v kateri je bilo dvesto meric žita, ter jim dadé še nekoliko koruna in ógljija v kurjavo. Tako so bili otroci na terdnem za zimo. Vscemu so se smilile uboge sirote zaradi pokojne matere, katero so povsod znali za dobro, pobožno in pošteno ženo.

„Pomagati nam je, kolikor uterpímo, ubogim sirotam, ki so poštene in pridne,“ reče nekdo izmej sosedov. Tako so mislili tudi vsi drugi ter jim pomagli, da so si stanovanje v razvalini dobro prírédili, kolikor se je dálo. Jeden izmej sosedov jim sè slámo pokrije streho nad sobo, v kateri so spavali, drugi jim vzame kravo, naj se bode pasla z njegovo živino, a da ostane polovica mleka njemu. Vsi rekó, da se hoté oglasiti, kedar jim nestane potrebnega živeža, ter da so vedno pripravi, postreči jim, kedar bi je pritisnila huda sila.

Ko Marijca oskerbniku Hopkinsu plača najemščino od razvaline starega gradú, ne ostane jej nič. A hotela se je ipak razdolžiti svojej učiteljici, zato jej ponudi kozo namesto novcev. A plemenita žena koze nij hotela vzeti, rekši, da rajša počaka, dokler Marijca dobode toliko novcev, da poplača, kar je dolžna. Marijca se je lepo zahvalila dobrej gospé ter je bila zeló vesela, ko je kozo mogla zopet domóv gnati.

Ko se v novem stanovanji urédijo, začnó otroci pridno delati. Marijca je préla po vse dni ter verhu tudi opravljala, kar je bilo potrebno pri gospodarstevci. Ivanko je služil po 40 krajnec narediti na grob pokojne matere. — Marjetica in Anička izrežeti lep venec, in ko je bil gotov, odnesó ga vsi štirje na grob ljube matere, dva meseca poprej zakopane.

Prišedši do groba pokleknejo molèč za dušo predobre matere, katero so tako naglo izgubili. V tem prideti dve gospodični na pokopališče; takój pri vñodu obstaneti, gledáje, kako krasno solnèni žarki od cerkvenega okna od-sévajo po grobéh na pokopališči. Ne postojiti dolgo, kar jima na ušesa za-zvení:

„Oh mati, draga mati! ali te uže nikedar ne bodemo videli?“

XI. NINKO ABT. U. ZAKREBU.

Mladi gospodični se ozreti, a nikogar ne viditi; zdaj gresti okolo cerkve. Tu uzrèti Marjco, klečéčo poleg križa, na kateri Ivanko in sestrici obešajo venec pisanega papirja. Ko gospodični bliže stopiti, prestanó otroci od dela. Samo Marjca se ne gane; nikogar nij zapazila, tako je bila v molitev zatopljena.

Dragutinka in Grozdána — tako je bilo ime gospodičnoma — nijsti hoteli motiti ubogih otrok; vernili sti se, a prišedši do prve hiže vprašati, kedó so ubogi otročiči, ki molijo na pokopališči.

Sreča jí nanese baš k učiteljici, ki je zeló ljubila te sirote. Takój pové, kedó in kaj so, ter posebno dostavlja, kako pridna je Marjca, ki sirotkam nadomestuje mater. Pripoveduje tudi, kako se je bilo ubogim otrokom iz prejšnjega stanovanja preseliti v razvalino starega gradú ter kako jej je Marjca kozo ponujala v plačilo za nauk o šivanji, katerega se je od nje učila, dokler je še mati živela.

Te besede prijazne učiteljice so gospodični tako genile, da jej obéčati, takój jutri iti k ubogim otrokom v razvaline starega gradú ter premisliti, kako bi se jim pomoglo.

Gospodični sti jutrodan res prišli k ubogim otrokom. Stopivši v sobo se nijsti mogli načuditi rédu in snažnosti. Ivanka nij bilo doma; pomagal je sosedu na polji; Marjetica in Anička sti prebirali divje ovočje (sadje), nabrano v gozdu ter je v prodájo pripravljali, a Marjca je préla.

Gospodična Dragutinka pové Marjci, da je mnogo lepega čula o njej, ter da bi jej rada pomogla o nje uboštvu; zato naj pové, česa zdaj najbolj potrebuje.

„Predivo sem uže izpréla, trébalo bi mi zdaj družega, da bi mogla še présti,“ odgovori Marjca.

„Pošljem vam prediva,“ Grozdána reče k temu.

Dragutinka kupi ovočja od Marjetice in Aničke ter jima dá novcey, naj si kupiti pamuka (pavolje), ker je Marjca dejála, kako silno jima ga je treba, da bi jí mogla učiti plesti.

Predivo, ki ga je poslala gospodična Grozdána, bilo je Marjci na veliko korist, ker drugače bi ne bila mogla bratu in sestricama narediti potrebne zimske obleke.

V učilnici se je bila Marjca navadila verlo dobro šivati, vésti in plesti. Dragutinka jej pošlje različnega šivanja, da bi s tem zaslužila nekoliko več nego li samo s prejo.

Kedar je Marjca utegnila, učila je sestri Marjetico in Aničko čitati in pisati. A Ivanko si poišče učitelja o računstvu, katerega je sam plačeval z dnevnim prislužkom.

Nečega dne Ivanko mnogoverstne lesene sveče storí od tresák, ki so pomočene v salo jako lepo gorele. Ta svečava je otrokom bila na veliko korist, posebno v dolzih zimskih večerih.

Nekedaj z večera, ko je Ivanko baš lesene sveče žgal, pride v hižo sluga, katerega je gospodična Dragutinka poslala k Marjci po necem opravku. Ta se začudi ne malo, vidèč poprej še neznano svečavo; a še bolj se začudi, ko mu Ivanko pripoveduje, da ima do po metru dolgih sveč, katere po vso uro goré. Ivanko slugi obéča, rad mu pokazati, kako se lesene sveče delajo, ako mu je drago.

To je zeló veselilo Antona — tako je bilo ime slugi — in rad je ostajal pri Ivanku, kedar je zdeloval svečavo, a tudi on je vselej poklical Ivanka, kedar je bilo njegovemu gospodarju treba kacega delavca.

Tako so te štiri sirote živele tri leta. Gospodična Dragutinka in Grozdana sti je večkrat obiskali in jim nosili prediva, pamuka, obleke ter še mnogo drugih koristnih stvarij. A vendar niso ubogi otroci preveč upali na dobrote tujih ljudij, nego bili so pridni ter si prizadevali sami si vsakdanji kruh služiti. Ko je Ivanko naveršil 12. leto, reče mu Anton: „moj gospodar mi je privolil, da si privzamem pomočnika, ter mi rekel, naj tebi to službo ponudim.“

Ivanko je bil te ponudbe vesel ter uže za nekaj dnij stopi v službo blazega očeta gospodične Dragutinke.

Verlo dobro se mu je godilo, imel je lepo obleko, dobro hrano in primerno stanovanje. Bil je zadovoljen, kakor še nikoli ne poprej.

Antonu in drugim poslom, ki so bili v hiži bogatega gospodarja, védel se je lepo in prijazno; vsi so ga ljubili. Iz početka mu je bilo jako neugodno, ko mu je bilo obutemu hoditi; tega siromak nij bil vajen. Obutal mu je otisnila nogi in v skórnjeh je tako lomastil, da so se mu vsi smijali. Zaradi tega je često tožil sestri Marijci, a ona mu naredí obutal z mehkiimi podplati, spletenimi od volnene préje. Zdaj je zopet lahko hodil ter nij mu bilo terpeti nikakoršnih bolečin. Posli to k malu zapazijo, ter bi radi znali, od kod je Ivanko dobil tako obutal. A ko jim pové, da mu jo je naredila Marijca, začudijo se tamu zeló.

Gospodična Dragutinka je takój hotela imeti tako obutal, zatorej pošlje Marijci kos najlepše tkanine in nekoliko volnéne preje, da jej naredí jedne ženske čizme. Marijca jej splete tako líčne čizme, da jih je vse ogledovalo. Da bi ubogim sirotam življenje olajšala, naročí dvanajstere take čizme, katere potlej razprodá znancem in prijateljicam.

Razprodavši vse čizme prinese Dragutinka siroti Marijci novce, ter jej svetuje, naj bi še delala take čizme, ker so jih njene prijateljice jako vesele ter je je lahko razprodati. Od sih dob so se hávile vse tri sestre z zdelovanjem takih čizem, a Ivanko jim je hodil vsak dan po jedno úro pomagat.

Od vseh stranj so dohajala naročila ter dela in zaslužka je bilo dosti. A verhu tega si je Marijca vendar utergala toliko časa, da je naredila dvoje lepe čizme učiteljici v dar, ker jo je bila tako lepo priporočila.

Otroci iz učilnice gredé so se vselej ustavili pri ubogih sirotah v starem gradu, gledáje, kako se čizme delajo od tkanine. Razvalina starega gradú Rosmora je bila odslej tovarna pletenih čizem.

Nekateri otroci so dohajali sè same radovednosti, a drugi želèč, kaj novega se naučiti; in res, vidèč, kako so sirote srečne v svojem obertu in s kakim veseljem delajo, ukrenili so, posnemati je. Mnogo jih poprosi Marijce, da bi jim dovolila podplate gladiti, drugi zopet pomagajo Marijetici in Anički obrobļjevati obutal; vsi so želeli delati, razumevši, da se za lenuhe in postopáče nihče ne briga. Res je bilo lepo gledati, ko se je blizu 10 do 12 otrok pri tem delu pridno sukalo.

Necega dne, ko se je baš to mlado društvence zopet zbralo okolo svojega dela, zasliši se nenadoma strašen ropot, kakor bi zagermelo. Otroci se prestrašijo, misleč si, da se zdaj in zdaj podere nad njimi zidovje starega gradú.

Marjca in Ivanko hitita iz sobe, gledat, kaj se je zgodilo. Kaj vidita? Poderl se je stari dimnik, ki je bil še dosti daleč od njihovega stanovanja. Ivanko, hraber in krepák deček, verne se vesel v sobo, ter se na vse gerlo zasmeje stráhu bojzljivih otrok. Marjca, mnogo razumljivejša, pokliče zidarja, da bi jej povédal, ali je še dalje mej tem zidovjem stanovati. Zidar pride in reče, da soba, v katerej stanujejo, morda še jedno zimo prebije, a vse drugo zidovje da ne bode dolgo trajalo, predno se podere.

Marjca se tega zelo prestraši ter ukréne, preseliti se s kraja, v katerem je do malega úže 4 leta stanovala.

Zaslužila si je zdaj toliko, da je mogla plačevati najemščino od dobrega stanovanja; zatorej naúmi, poiskati stanovanja v mestu, kjer sti živeli njeni dobrotnici in brat Ivanko. Gospod Harvey je dal pozidati ne daleč od ondod majheno a lepo hižico, v katerej bi Marjca imela sè sestrama lahko primeren in ugoden stan. Takój se tja napóti, gledat, ali bi ne bilo v tej hiži dobiti stanovanja.

Stanovanje se je dobilo, a najemščine je bilo za polovico več, nego bi jo bila Marjca mogla plačevati. Anton, zvest prijatelj Ivankov, vpraša oskerbnika gosp. Hopkinsa, če se nij oglasil kedó tak, ki bi mu bila polovica nove hiže dovolj v stanovanje. Hopkins mu imenuje družino jako slabega glasú. Marjca nij hotela takih sosedov in se je žalostna domóv povernila.

„Nič dobrih novic vam nijsem prinesla,“ reče v sobo stopivši.

„Tudi doma je zló in nesreča,“ odgovori Marjetica.

„Za Boga, kaj se je zgodilo?“

„Koza je poginila. Peč se je na njo poderla. Bárca, ki je k nam prišla, pomagat delati, videla je, kako si je koza ob peč vrat dergnila, in to je bilo krivo, da se je nánjo poderla. Zdaj jej samo noge molé izpod zasípa.“

„Koliko krat sem jo od peči zapodila! — Zdaj nam tugovati ne koristi,“ reče Marjca.

Ko Ivanko domóv pride, pomore jim najprej kozo izpod kamenja izkopati. Pri tem delu najde Anička nekov star novec; vsi začnó iskati. Zdajci zavpije Marjetica: „evo jih še, evo jih mnogo!“

In res najdejo lončeno posodo, v katerej je bilo več takih novcev.

Ivanko reče sestram, vse se mu tako dozdeva, da bi nekateri teh novcev bili zlati. Veseli zavpijeti obe mlajši sestrici: „oh krasno! zdaj moremo najeti óno lepo stanovanje v novej hiži gosp. Harveya.“

„Ne tako naglo!“ odgovori Marjca, „ti novci so gospodarjevi starega gradú Rosmora; mi jih ne smemo imeti, nego ponesemo je oskerbniku gospodu Hopkinsu.“

Ivanko pristane na te sestrine besede, in vsi se takój odpravijo k oskerbniku gosp. Harveya.

A še poprej se oglasijo k Antonu, kazat mu najdenega blaga. Ta odnese novce gospodičnoma Dragutinki in Grozdani, kjer vse na tanko pové, kako so je otroci našli, ter da je nesó Hopkinsu.

Često dobri in pošteni ljudje pomagajo ubožcem, ne samo z bogastvom nego tudi z znanjem in dobrim svétom. Tako je bilo tukaj. Dragutinka, jako véšča o ločbi (kemiji), takój umeje, da je mnogo novcev zlatih, a Grozdana

reče, da so ti novci uže zaradi same starosti mnogo vredni, in da imajo nekateri podobo Henrika VII. *)

Ker sti gospodični dobro vedeli, da je oskerbnik Hopkins nepošten, hudoben človek, bili sti tako pazljivi, da preštejeti vse najdene novce, ter storiti še vsacemu posebno znamenje. Potlej prositi očeta, naj vse to pismeno objavi gospodu Harveyu, gospodarju starega gradú Rosmora.

Uboga Marijca nij mislila, koliko jej bode preterpeti zaradi najdenih novcev.

Gospod Hopkins, mislivši, da nihče drug ne ve za najdeno blago, nego li on, obderži sebi novce, katere so mu otroci prinesli. Lehko si tedaj mislite, kako ga preplaši list, v katerem gosp. Harvey ukaže, naj mu pošlje óne novce, kar se jih je našlo v razvalinah.

Hopkins je bil uže razprodal vse boljše novce, mislèč, otroci ne vedó, da so zlati. Zatorej odpravi nekaj slabjših novcev gospodarju ter mu piše, da jih zato nij poprej poslal, ker si je mislil, da nemajo nič vrednosti.

Gosp. Harvey mu odgovori, da se zeló čudi, kako more misliti, da zlati novci nemajo vrednosti, a to še posebno iz dóbe Henrika VII. Prosi ga za-tegadelj, naj mu te novce brez odloga pošlje.

Hopkins se nehče nikakor udati, da je take novce prejel; a kako se ustraši, ko od gospodarja dobode tenek popis vseh ónih novcev, kar so mu jih otroci prinesli.

Gosp. Harvey mu tudi objavi, da sti mu ta popis poslali dve gospodični, kateri sti vse novce videli in je tudi s posebnim znamenjem zaznamenáli.

Hopkins misli, da bode najboljše deržati se perve svoje izjave, rekše lagati, da novcev nij prejel. Zato odgovori gospodarju, da so ti novci res u-tegnili biti najdeni v razvalinah starega gradú Rosmora, a on da nij prejel drugih, razven ónih, katere mu je uže poslal. Morebiti so je siromašni otroci spravili, pokazavši je omenjenima gospodičnoma.

Nedolžni otroci se zeló prestrašijo, slišèč od gospodične Dragutinke in Grozdane, kako je hudobni Hopkins gospodarju gerdí.

„Ali se gosp. Hopkins uže ne spominja, kako mu je Ivanko vse novce po versti na mizo odštel?“ reče Marijca. „Jaz še dobro vem, kako si ti, Marijca, vse novce v posebno ruto položila ter je potem gosp. Hopkinsu pokazala, a on ti je rekel: ‚tega ti ne umeješ!‘ Jaz mu sem hotela povedati, da tudi gospodična Dragutinka méni, da so nekateri teh novcev zlati; a v tem so prišli drugi ljudje v hižo in gosp. Hopkins nas je odpravil. Idimo k nje-mu, da ga vsega tega opómnimo,“ odgovori sestra Marjetica.

„Ne, jaz ne pojdem!“ reče Ivanko žalosten. „Hopkins je hudoben, nepošten človek, ter nehčem, da bi ga še kedaj videl. A ne boj se ničesa, Marijca! nedolžni smo in nič žalega se nam ne zgodi.“

„Da, to je vse res, dragi bratec, a pomisli, kako žalostno je, da nam zdaj, ko smo bili zmirom pošteni, kakor naša pokojna mati, hoté naglo vzeti poštenje.“

„Vzeti ga ne morejo. Ako je Hopkins tudi bogat in mogočen, ipak nam ne more ničesa nahuditi.“

Ubogi Ivanko se je zeló prevaril; Marijčin strah je bil ves upravičen.

Mnogo se je o tem dogodku govorilo. Oskerbnik je povsod pripovedoval

*) Henrik VII. je vladal od 1485. do 1509. leta.

o nepoštenosti in o nezvestobi siromašnih otrok, kateri so upali v svojo nedolžnost, ter niso ničesa storili, opravičati se ljudém. Sosedje, dobro znajoč uboge otroke, niso nikdar dvomili o njih nedolžnosti, a drugi ljudje so je obdolžili tatvine.

O vsem tem, kár se je govorilo, otroci dolgo niso slišali ničesa. Po naključji zvé Marijca vso to sramoto.

Na necem sejmu, kjer je prodala nekoliko pletenih čizem, poprosi Marijca tergovca, kateri je čizme kupil, da bi jej podpisal račun. Ko tergovce čita nje imé, namerdne se in reče: „nehčem imeti z vami dalje posla; jaz vas poprej nijsem znal, ko sem kupoval čizme, a zdaj vas uže znam! Kje so zlati novci, katere ste našli v rosmorskih razvalinah?“ Zaman pripoveduje Marijca ves dogodek; nihče jej ne verjame.

Verhu vsega tega ostane mirna, vedoč, da ima še mnogo prijateljev, ki ne dvomijo, da je nedolžna in poštena.

Tako se približa zima. Sirotam je bilo tem bridkejše, ker so zdaj čisto osaméle. Njih dobrotnici sti odšli v mesto Dublin in tudi Ivanko ž njima.

Zidar pride ter jim pové, da soba, v katerej so stanovali, prebije še samo to zimo. Ali je zidar to stvar tako na tánko mogel vedeti?

Necega dne z večera, ko se je Marijca baš spat spravljala, poterka na vrata.

„Ste li še po konci?“ vpraša nekdo zunaj. Marijca takój po glásu spozná Barico, poštarjevo hčer.

„Kaj dobrega tako pozno, draga Barica?“ povpraša Marijca, odpiráje vrata.

„Daj mi deset krajcarjev in takoj zveš. Prinesla sem vam list od Ivanka; znam ga po napisu. Hitela sem, da ga takój prejmeš, ker ménim, kako željno ga pričakuješ.“

Ko slišijo, da je došel list od Ivanka, naglo vstaneti Anička in Marjetica, bivši uže na postelji; a Marijca jima prečita tak list:

„Preljubeznjive sestre!

Evo, radosti in veselja! Jaz vam sem zmirom pripovedal, da resnica pride na dan ter da ne moremo izgubiti poštenja. A poprej vam ne povem ničesa, dokler ne pridem k vam, kar bode v nedeljo. Moj gospodar in njegovi hčeri, vaši dobrotnici, privolili so Antonu in meni, o Božiči domóv iti.

Kako prijeten bode ta dan nam poštenim ljudém! A kar se tiče drugih, ki niso pošteni, naj se ne nádejo, da jim bode Božič veselejši od kacega družega dné. Z Bogom! V duhu vas poljubljam vas srečni brat

Ivanko.“

Dragutinka in Grozdana sti bili v Dublinu z očetom šli tudi v neko muzejo. Gospodar jim pokaže tamkaj novce, katere je nedavno kupil v svojo bogato zbirko. Gospodični zapaziti na teh novcih znamenje, katero sti bili storili, predno so je otroci nesli Hopkinsu.

Ko sti vse dopovedali, kaj se je zaradi teh novcev dogodilo v Rosmoru, gospodar hitro pokliče ónega človeka, kateri mu je novce prodal, vprašaje, od koga je to kupil.

Mož ne tají, da je novce od Hopkinsa kupil na to pogodbo, da jih v Irske ne sme prodati. A draga cena, katero mu je ponudil lord Y., krenila ga je, obetanje prelomiti.

Slučajno je baš o tem času bil Hopkins v Dublinu. Dragutinkin oče, kateri je znal, da jutro dan Hopkins pride k njemu, v prvo sobo postavi žida, od katerega je kupil najdene novce; hotel je videti, ali spozná Hopkinsa ali ne. In res, tako je tudi bilo.

Hopkinsovo gerdo dejanje in nedolžnost ubogih sirot je prišla na dan. Ko gospod Harvey vso dogodbo zvé, takój pusti nezvestega oskerbnika iz službe ter obdarí poštene sirote, davši jim stanovanje zastonj v svojej novej hiži, v katerej so se žezele nastaniti.

To so bile novíce, katere je Ivanko hotel ustno povedati sestram, uže naprej uvérjen, da jih bodo vesele.

Vsi prebivalci tega kraja so se radovali z malimi, zdaj tako srečnimi sirotami, ki so se uže pred Božičem preselile v novo hižo.

Nihče jim nij zavidal sreče, ker vsak je razúmel, da je to zasluženó plačilo njih pridnosti, lepega nrava in poštenja.

Bodi čeden in réden.

Ljudevit je imel jako ubožna, a poštena in razumna roditelja. Stanovala sta v tesnej sobici, v katerej je bilo zmirom vse v najlepšem rédu in snažnosti. Ljudevitova mati nij mogla terpeti, da bi bilo kaj sem ter tja ležalo po hiži, ali da bi po tleh bilo prahú in blata. Vsako jutro je bilo nje prvo opravilo, v sobici vse lepo v red pospraviti. Postlala je postelje in sobo prezračila. Kako bi Ljudevit bil mogel biti nereden deček, ko mu je mati bila v tak lep izgled! Videlo se je nad njim, kako dobro je, ako se otroci uže zgodaj vadijo réda in snažnosti. Ljudevit nij nikoli šel nepočesan ali umazan v učilnico. Blata nij terpel nikoli dolgo na črevljih niti nij brisal umazanih rok ob svojo obleko, kakor delajo drugi nesnažni otroci. V učilnico nij šel, predno se nij lepo umil in las poravnal. Njega suknja je bila zmirom lepo snažna ter na črevljih nij bilo videti blata; tudi v knjigah nij imel nič madeža, kajti čuval jih je, kakor bi bile od zlata. Klobuka nij deval pod klop; in s črnilom je vselej bil pazljiv. Ali je čudo, če so Ljudovita vsi ljudje ljubili?

Zatorej pazite, otroci! da bodete zmirom redni in snažni. Kako lepo je videti dečke in deklice, ki imajo snažno obleko, taki se vsacemu človeku prikupijo. A tudi red je mnogo vreden. Uže pregovor pravi: „Red je duša vseh rečí“ Kedór se navadi lepo v redu imeti vse svoje rečí, ta je bode tudi lahko čedne ohranil. Zatorej imejte svoje orodje, obleko in vse, kar je vašega v lepem redu, pa bodete tudi lahko in hitro delali.

Če v redu vsako reč storíte
Težav in truda menj terpíte.